

Archiv obce Březí

1931–1944

Inventář

EL NAD č.: 20

AP č.: 363

Mgr. Jana Hrušková

Horšovský Týn 2012

Obsah

Úvod:	
I. Vývoj původce archivního fondu	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu	3
III. Archivní charakteristika archivního fondu	4
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	4
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a zpracování archivní pomůcky	4
Seznam použité literatury a pramenů	5
Inventární seznam	6

I. Vývoj původce archivního fondu

Obec Březí se nachází 7 kilometrů jihozápadně od Horšovského Týna a v minulosti při jejím západním okraji vedla tzv. bavorská silnice z Horšovského Týna přes Klenčí do bavorského městečka Waldmünchen. První zmínka o vsi „Brzezy“ pochází z roku 1528, kdy měl ves v užívání Albrecht z Gutštejna a na Ronšperce, ale ze zápisu vyplývá, že ves existovala jako příslušenství Horšovského Týna již před husitskými válkami. V dalších pramenech se objevují názvy Brzejij, Pyrkh, Birk a především německý název Pirk, který se jako ekvivalent českého názvu Březí používal až do konce druhé světové války.

V polovině 17. století je tato ves s 8 hospodáři uváděna v rámci horšovskotýnského panství, kam spadala až do zániku patrimoniální správy. Tereziánský katastr zde uvádí 12 hospodářů a v roce 1839 žije v Březí ve 20 domech 131 obyvatel německé národnosti. Škola a příslušný farní úřad sídlily v Meclově.

Zánik patrimoniální správy k roku 1850 zapříčinil vznik obecní samosprávy, jejíž první zákonnou úpravu přineslo tzv. Stadionovo prozatímní obecní zřízení ze 17. března 1849 (č. 170/1849 říšského zákoníku). Každé sídliště se muselo stát buď obcí, nebo součástí obce, tzv. osadou. V seznamech obcí vystupuje Březí (Pirk) jako osada obce Mašovice, a to až do roku 1888, kdy bylo povoleno rozloučení obcí.¹

Vzhledem k velmi malému množství dochovaných dokumentů nelze zjistit bližší informace o chodu místní samosprávy. Lze však předpokládat, že se řídila tehdy platnými zákony – obecním zřízením a volebním řádem z roku 1864 (č. 7/1864 z. z.) a po vzniku samostatné Československé republiky zákony č. 75/1919 Sb. a č. 76/1919 Sb.

Roku 1921 žilo v obci ve 27 domech 161 obyvatel převážně německé národnosti a roku 1930 ve 33 domech 187 obyvatel, z nichž se 177 hlásilo k německé národnosti a 10 k československé. Kromě domů v samotné vsi patřily k obci ještě čtyři domy v lokalitě zvané U Meclova. Z hlediska náboženského vyznání se obyvatelstvo hlásilo k římskokatolické církvi. Obyvatelé obce se živili převážně zemědělstvím, ale v obci působilo i několik řemeslníků a živnostníků – kovář, krejčí, švec, truhlář, cihlář, dva hostinští a jeden trafikant. Pracovní příležitosti skýtaly také nedaleké živcové lomy.

Po záboru pohraničí na podzim roku 1938 se Březí stalo součástí venkovského okresu Horšovský Týn spadající do kraje Cheb v Říšské župě Sudety. Obecní samospráva se poté řídila tzv. Německým obecním zřízením (Deutsche Gemeindeordnung) z roku 1935.

Činnost Obecního úřadu Březí (Gemeindeamt Pirk) skončila v květnu 1945 po převzetí správy obce místní správní komisí.

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Archivní fond Archiv obce Březí tvoří archiválie vzniklé z činnosti Obecního úřadu Březí (Gemeindeamt Pirk), které okresního archiv převzal archiválie v roce 1955 pod přírůstkovým číslem 9/55 a v roce 1963 pod přírůstkovým číslem 15/63.

Z dochovaných archiválií není patrné, kde a jakým způsobem byly u původce ukládány, a žádné informace se nedochovaly ani ke ztrátám či zničení dokumentů před převzetím fondu do okresního archivu.

¹ Vyhlášení č. 12/1889 z. z. ze dne 21. února 1889. *Zákoník zemský království Českého : ročník 1889*, Praha : Místodržitelství, 1889, s. 72.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Archivní fond Archiv obce Březí je uzavřeným archivním fondem, který vznikl z činnosti Obecního úřadu Březí (Gemeindeamt Pirk). Archivní fond je z hlediska časového i obsahového zachován torzovitě a obsahuje archiválie z let 1931–1944.

Archivní fond v minulosti pořádali Jan Kvídera (roku 1958) a Ludmila Růženecká (roku 1994), která vyhotovila i zevrubný soupis písemností. Podle záznamů nedošlo v tomto archivním fondu k vnitřní skartaci.

Nové pořádní a inventarizace archivního fondu proběhly podle Metodického návodu na pořádní a inventarizaci archivních fondů Archiv obce z 31. ledna 2000 (č. j. AS/1-284/2000) a Metodického pokynu ředitele SOA v Plzni pro zpracování archiválií a tvorbu archivních pomůcek z 12. března 2010 (č. j. SOAP/006-0767/2010).

I přes předchozí pořádní zůstaly ve fondu kniha protokolů vodního družstva z let 1930–1938 a dokumentace k úpravě Podhájského potoka a melioraci přilehlých pozemků z let 1934–1935, které byly chybně považovány za archiválie vzniklé z činnosti obecního úřadu. Tyto archiválie však pocházejí z činnosti Vodního družstva Březí (Wassergenossenschaft Pirk), proto došlo k přesunu 0,12 bm archiválií (1 kniha, 1 karton) do nově vzniklého archivního fondu Vodní družstvo Březí. Tím došlo ke změně metráže na 0,04 bm a časového rozsahu na 1931–1944. Vnitřní skartace nebyla provedena.

Po uspořádání tvoří tento archivní fond 3 úřední knihy a 1 plán. Jazykem dochovaných archiválií je němčina.

Během uložení archivního fondu ve Státním okresním archivu Domažlice se na archiváliích neprováděly žádné restaurátorské ani konzervátorské zásahy a jejich fyzický stav lze označit za dobrý.

Na základě zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, obsahuje archivní fond Archiv obce Březí pouze archiválie II. kategorie.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Vzhledem k torzovitému dochování skýtá tento archivní fond pouze omezené možnosti badatelského využití v oblasti finančního hospodaření obce.

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a zpracování archivní pomůcky

Archivní fond Archiv obce Březí zpracovala a inventář k němu napsala ve Státním okresním archivu Domažlice se sídlem v Horšovském Týně v září 2011 Jana Hrušková.

V Horšovském Týně dne 19. 3. 2012

Jana Hrušková

Seznam použité literatury a pramenů

Historický lexikon obcí České republiky 1869–2005, I. a II. díl. Praha : Český statistický úřad, 2006.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, JANÁK, Jan, DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích : od počátků státu po současnost*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2005.

LIEBSCHER, Karl. *Der politische Amtsbezirk Bischofteinitz*. Bischofteinitz, 1913.

MARTÍNEK, Zdeněk. Archiv obce : příspěvek k vymezení a charakteristice archivního fondu, *Archivní časopis*, 1999, roč. 49, zvláštní příloha.

PROFOUS, Antonín. *Místní jména v Čechách : jejich vznik, původní význam a změny. I. díl – A–H*. Praha : Česká akademie věd a umění, 1954.

PROCHÁZKA, Zdeněk, KONDRYS, Antonín. *Horšovskotýnsko : historicko-turistický průvodce č. 9*. Domažlice : Nakladatelství Českého lesa, 1998.

Retrospektivní lexikon obcí ČSSR 1850-1970. Praha : Federální statistický úřad, 1978.

SOMMER, Johann Gottfried. *Das Königreich Böhmen: Statistisch-topographisch dargestellt. VII. Band, Klattauer kreis*. Praha : J. G. Calve, 1839.

Statistický lexikon obcí v Republice československé : I. Čechy. Praha : Státní úřad statistický, 1924.

Statistický lexikon obcí v Zemi české. Praha : Orbis, 1934.

Tereziánský katastr český, svazek 2. Praha : Archivní správa Ministerstva vnitra, 1966.

TRAJER, Johann. *Historisch-statistische Beschreibung der Diöcese Budweis*. České Budějovice, 1862.

Unser Heimatkreis Bischofteinitz mit den deutschen Siedlungen im Bezirk Taus. Furth im Wald : Heimatkreis Bischofteinitz, 1983.

ZAHRADNÍKOVÁ, Magda, ČADKOVÁ, Iva. *Berní rula 24 : díl II. kraj Plzeňský*. Praha : Státní ústřední archiv, 2002.

Zákoník zemský království Českého : ročník 1889. Praha : Místodržitelská knihtiskárna, 1889.

Inventární seznam

I. KNIHY

1	Hlavní kniha 1. 4. 1943–31. 3. 1944	1943–1944	K 1
2	Obecní daně a poplatky 1. 4. 1941–31. 3. 1942	1941–1942	K 2
3	Obecní daně a poplatky 1. 4. 1942–31. 3. 1943	1942–1943	K 3

II. PLÁNY

4	Plán domu pro manžele Schneiderovy Georg Winter, Ždánov, 1:100, rukopis, papír, 51 x 38 cm	1931	M 1

Název archivní pomůcky:	Archiv obce Březí
Značka fondu:	AO Březí
Časový rozsah:	1931–1944
Počet evidenčních jednotek :	4 (3 úřední knihy, 1 plán)
Počet inventárních jednotek:	4
Rozsah v bm:	0,04
Stav ke dni:	19. 3. 2012
Zpracovatel archivního souboru:	Mgr. Jana Hrušková
Zpracovatel archivní pomůcky:	Mgr. Jana Hrušková
Počet stran:	8
Počet exemplářů:	4
Schválil:	Mgr. Radka Kinkorová

dne 19. 3. 2012 – č. j. SOAP/010-0221/2012